

INFORMACJE PAŃSTW CZŁONKOWSKICH

**Notyfikacja na podstawie art. 114 ust. 4 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej –
upoważnienie do utrzymania w mocy środków krajowych bardziej rygorystycznych niż przepisy
przewidziane przez środek harmonizujący UE**

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

(2019/C 394/02)

1. Pismem z dnia 7 sierpnia 2019 r., które wpłynęło do Komisji w dniu 9 sierpnia 2019 r., Słowacja notyfikowała Komisji swój zamiar utrzymania w mocy przepisu krajowego dotyczącego zawartości kadmu w nawozach fosforowych, stanowiącego odstępstwo od przepisów UE. Przedmiotowy przepis krajowy (pkt 1 załącznika 3 do rozporządzenia słowackiego Ministerstwa Rolnictwa nr 577/2005 określającego rodzaje nawozów oraz ich skład, opakowania i etykietowanie oraz metody analityczne badania nawozów, elementy ryzyka i ich wartości dopuszczalne dla poszczególnych grup nawozów, dopuszczalne odchylenia i limity dla nawozów w rolnictwie dla celów ustawy nr 136/2000 o nawozach) stanowi, że dopuszczalna wartość zawartości kadmu w nawozach o zawartości fosforu powyżej 5 % pięciotlenku fosforu wynosi 20 mg/kg pięciotlenku fosforu. Wartość ta różni się od wartości w pkt 3 lit. a) ppkt (ii) w odniesieniu do PFC 1(B) oraz od wartości w pkt 2 lit. a) ppkt (ii) w odniesieniu do PFC 1(C)(I) w części II załącznika 1 do rozporządzenia (UE) 2019/1009 Parlamentu Europejskiego i Rady ⁽¹⁾.

2. Przepisy harmonizacyjne w odniesieniu do nawozów ustanowiono po raz pierwszy w latach 70. i 80. ⁽²⁾. Obowiązujące obecnie przepisy określono w rozporządzeniu (WE) nr 2003/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady ⁽³⁾, które utraci moc z dniem 16 lipca 2022 r. na mocy rozporządzenia (UE) 2019/1009.

Stosowanie przepisów harmonizacyjnych ustanowionych na szczeblu UE jest fakultatywne. Oznacza to, że producent może wybrać pomiędzy:

- 1) wprowadzaniem produktów do obrotu zgodnie z przepisami harmonizacyjnymi ustanowionymi na szczeblu UE – w takim przypadku produkty te określa się jako „produkty zharmonizowane” i mogą one być swobodnie przemieszczane w obrębie jednolitego rynku;
- 2) lub wprowadzaniem produktów do obrotu na podstawie przepisów krajowych mających zastosowanie w danym państwie członkowskim – takie produkty określa się jako „produkty niezharmonizowane” i mogą one być wprowadzane do obrotu w innym państwie członkowskim UE na podstawie art. 34–36 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) oraz rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 764/2008 ⁽⁴⁾.

Rozporządzenie (WE) nr 2003/2003 stanowi, że nawóz należący do typu nawozów wymienionych w załączniku I do tego rozporządzenia i spełniający warunki ustanowione w tym rozporządzeniu może być oznakowany jako „nawóz WE” (produkt zharmonizowany). W załączniku I do tego rozporządzenia wymieniono różne rodzaje nawozów, z których część ma zawartość fosforu powyżej 5 % pięciotlenku fosforu.

W rozporządzeniu (WE) nr 2003/2003 nie określono wartości dopuszczalnych zanieczyszczeń w nawozach WE (produktach zharmonizowanych). W myśl rozporządzenia państwa członkowskie nie mogą zakazywać, ograniczać lub utrudniać wprowadzania do obrotu „nawozów WE” zgodnych z przepisami, m.in. na podstawie ich składu, np. zawartości substancji zanieczyszczających. Państwa członkowskie mogą jednak w swoim ustawodawstwie krajowym ustanawiać obowiązkowe wartości dopuszczalne zanieczyszczeń mające zastosowanie do produktów niezharmonizowanych.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1009 z dnia 5 czerwca 2019 r. ustanawiające przepisy dotyczące udostępniania na rynku produktów nawozowych UE, zmieniające rozporządzenia (WE) nr 1069/2009 i (WE) nr 1107/2009 oraz uchylające rozporządzenie (WE) nr 2003/2003 (Dz.U. L 170 z 25.6.2019, s. 1).

⁽²⁾ Dyrektywa Rady 76/116/EWG z dnia 18 grudnia 1975 r. w sprawie zbliżenia ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do nawozów (Dz.U. L 24 z 30.1.1976, s. 21), oraz dyrektywa Rady 80/876/EWG z dnia 15 lipca 1980 r. w sprawie zbliżenia ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do prostych amonowych nawozów azotanowych o wysokiej zawartości azotu (Dz.U. L 250 z 23.9.1980, s. 7).

⁽³⁾ Rozporządzenie (WE) nr 2003/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 października 2003 r. w sprawie nawozów (Dz.U. L 304 z 21.11.2003, s. 1).

⁽⁴⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 764/2008 z dnia 9 lipca 2008 r. ustanawiające procedury dotyczące stosowania niektórych krajowych przepisów technicznych do produktów wprowadzonych legalnie do obrotu w innym państwie członkowskim oraz uchylające decyzję nr 3052/95/WE (Dz.U. L 218 z 13.8.2008, s. 21).

W rozporządzeniu (UE) 2019/1009 ustanowiono przepisy harmonizacyjne dotyczące produktów nawozowych UE, które obejmują więcej kategorii produktów niż wykaz ograniczający określony w załączniku I do rozporządzenia (WE) nr 2003/2003. Ustanowiono w nim po raz pierwszy na szczeblu UE wartości dopuszczalne zanieczyszczeń w produktach zharmonizowanych.

W rozporządzeniu jest mowa o „nawozach fosforowych”, które są nieorganicznymi nawozami makroskładnikowymi lub nawozami organiczno-mineralnymi o zawartości fosforu wynoszącej co najmniej 5 % pięciotlenku fosforu w przeliczeniu na masę. Dopuszczalną wartość zawartości kadmu w nawozach fosforowych określono na 60 mg/kg pięciotlenku fosforu.

Podobnie jak w myśl rozporządzenia (WE) nr 2003/2003 państwa członkowskie nie mają prawa utrudniać udostępniania na rynku produktów nawozowych UE zgodnych z przepisami ze względów związanych z zawartością substancji zanieczyszczających. Mogą jednak utrzymywać lub wprowadzać według własnego uznania dopuszczalne wartości zanieczyszczeń w produktach niezharmonizowanych.

3. Słowacja pragnie utrzymać krajową dopuszczalną wartość zawartości kadmu w wysokości 20 mg/kg pięciotlenku fosforu, określoną w pkt 1 załącznika 3 do rozporządzenia nr 577/2005, w odniesieniu do wszystkich produktów nawozowych o zawartości fosforu wynoszącej co najmniej 5 % pięciotlenku fosforu w przeliczeniu na masę.

W piśmie z dnia 27 września 2019 r. władze Słowacji wyjaśniły, że dopuszczalną wartość 20 mg/kg pięciotlenku fosforu w odniesieniu do nawozów fosforowych, nawozów wieloskładnikowych oraz nawozów zawierających również pierwiastki śladowe wprowadzono w ustawodawstwie krajowym w 2005 r. Ta wartość dopuszczalna nie ma zastosowania do nawozów WE (produktów zharmonizowanych). Władze Słowacji potwierdziły, że zamierzają utrzymać ten przepis, stanowiący odstępstwo od wartości dopuszczalnej dla zawartości kadmu w nawozach fosforowych – zarówno nieorganicznych nawozach makroskładnikowych, jak i nawozach organiczno-mineralnych.

4. Władze Słowacji zbadały spodziewane krajowe skutki wartości dopuszczalnej wynoszącej 60 mg/kg pięciotlenku fosforu, ustanowionej w rozporządzeniu (UE) 2019/1009. Ta wartość dopuszczalna wzbudziła poważne obawy w odniesieniu do ochrony zdrowia ludzkiego i środowiska naturalnego. Kadm jest uznawany za substancję rakotwórczą i klasyfikowany jako jeden z najbardziej toksycznych pierwiastków chemicznych. Rośliny wchłaniają kadm z łatwością, przez co dostaje się on do łańcucha pokarmowego. Władze Słowacji odnotowały wzrost zawartości kadmu w żywności dla dzieci. Podkreślają one potrzebę dalszego zmniejszenia narażenia na kadm dostający się do organizmu wraz z żywnością.

Przeważająca większość nawozów fosforowych na słowackim rynku to nawozy WE (produkty zharmonizowane). Niemniej jednak w większości nawozów na rynku zawartość kadmu jest poniżej dopuszczalnej wartości 20 mg/kg pięciotlenku fosforu. Ponieważ 95 % przywożonych nawozów jest już zgodnych z wartością dopuszczalną w myśl rozporządzenia (UE) 2019/1009, wynoszącą 60 mg/kg pięciotlenku fosforu, władze Słowacji obawiają się, że struktura przywozu nie zmieni się w przyszłości, a więc kadm nadal będzie gromadzić się w glebie i przenikać do łańcucha żywnościowego. Władze Słowacji podkreślają również, że na Słowacji nie istnieje żaden krajowy producent tego rodzaju nawozów, a więc środek krajowy nie ma celu protekcyjnego.

5. Kwestia zawartości kadmu w nawozach była poruszana przy różnych okazjach na szczeblu UE ze względu na jego negatywny wpływ na zdrowie ludzi i na środowisko. W motywie 15 rozporządzenia (WE) nr 2003/2003 stwierdzono już, że Komisja zamierza zająć się kwestią niezamierzonej zawartości kadmu w nawozach mineralnych.

W 2016 r. Komisja przyjęła wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady określającego zasady udostępniania na rynku produktów nawozowych z oznakowaniem CE⁽ⁱ⁾. Komisja zaproponowała ustanowienie dopuszczalnej wartości 60 mg/kg pięciotlenku fosforu w odniesieniu do nawozów fosforowych i stopniowe ograniczenie tej wartości do 20 mg/kg pięciotlenku fosforu w ciągu 12 lat od rozpoczęcia stosowania nowego rozporządzenia.

W wyniku intensywnej negocjacji między Parlamentem Europejskim a Radą w rozporządzeniu (UE) 2019/1009 przyjętym na podstawie wspomnianego wniosku ustanowiono wartość dopuszczalną w wysokości 60 mg/kg pięciotlenku fosforu, obowiązującą od dnia 16 lipca 2022 r. Ponadto do dnia 16 lipca 2026 r. Komisja Europejska ma obowiązek dokonania przeglądu wartości dopuszczalnych zawartości kadmu w nawozach fosforowych w celu oceny możliwości obniżenia tych wartości dopuszczalnych do odpowiedniego poziomu. Komisja musi wziąć przy tym pod uwagę czynniki środowiskowe, w szczególności w kontekście warunków glebowych i klimatycznych, a także czynniki zdrowotne i społeczno-ekonomiczne, w tym względy bezpieczeństwa dostaw.

⁽ⁱ⁾ COM/2016/0157 final – 2016/084 (COD).

6. Komisja rozpatrzy notyfikację Słowacji zgodnie z art. 114 ust. 4 i 6 TFUE. Art. 114 ust. 4 stanowi, że jeżeli po przyjęciu środka harmonizującego UE dane państwo członkowskie zechce utrzymać w mocy bardziej rygorystyczne przepisy krajowe uzasadnione ważnymi względami określonymi w art. 36 TFUE lub dotyczącymi ochrony środowiska lub środowiska pracy, notyfikuje te przepisy Komisji, wskazując powody ich utrzymania. Otrzymawszy ze strony Słowacji notyfikację przepisów, Komisja ma 6 miesięcy na ich zatwierdzenie lub odrzucenie. W tym okresie Komisja sprawdzi, czy przepisy notyfikowane przez Słowację można uznać za środek istniejący przed harmonizacją i stanowiący odstępstwo od przepisów harmonizacyjnych. W takim wypadku Komisja sprawdzi, czy utrzymanie tych przepisów jest uzasadnione ważnymi względami określonymi w art. 36 TFUE lub dotyczącymi ochrony środowiska oraz czy nie są one środkiem arbitralnej dyskryminacji lub ukrytym ograniczeniem w handlu i czy nie stanowią zbędnej i nieproporcjonalnej przeszkody w funkcjonowaniu rynku wewnętrznego.

7. Każda strona, która chciałaby zgłosić uwagi dotyczące wspomnianej notyfikacji, musi je przesłać do Komisji na jeden z adresów podanych poniżej w ciągu 30 dni od opublikowania niniejszej informacji. Wszelkie uwagi nadesłane po upływie tego okresu nie zostaną uwzględnione.

8. Dodatkowych informacji na temat notyfikacji Słowacji udziela:

Komisja Europejska
Dyrekcja Generalna ds. Rynku Wewnętrznego, Przemysłu, Przedsiębiorczości i MŚP
DG GROW – Dział D2 Chemikalia
Tel. +32 22950708

E-mail: grow-fertilising-products@ec.europa.eu
